

քրիստոնեայ ենք կըսեն և կատարեալ աւստահովութեամբ կը պարագին : Այսպիսի փոփոխութեանց և տառնց խոստացած երջանիկ արդեանցն առջեւ, խոհական մըտացի և ժողովրդեան բնաւորութեանն ու տրամադրութեանցը ծանօթ եղող անձանց կարծիքը սա է, որ Աւետարան քարոզելու պաշտօն ունեցողները ովեար է գոհ ըլլան և իրենց պաշտօնն այն կերպով կատարեն որ իրենց ունինդիրներուն գդացումը չվերաւորեն և անոնց մոլեւանդութիւնը չդրգուեն : Անհևահաս յեղափոխութիւն մ'ընելու փորձ փորձելով՝ անշուշտ կը վախին իրենց նպատակէն և ծանըր պատասխանատութեան մը ներքեւ կիյան : Եթէ ջերմեւանդ կաթողիկ քահանայ մը Անդիլոյ մէջ տղէտ բաղմաթեան մը մէջ մօնէր, և խոչ ՚ի ձեռին բարձրացայն հերետիկոսները նզովեր և իր կրօնքը քարոզելու ենէր այն բազմութեան, շատ հաւանական է որ գլխաւն փորձանք մը կը բերէր : Ի՞նչ չկրնար սպասուիլ արդեօք Տաճկաց բաղմաթենէ մը՝ որ հաղեւ բարձրագարեան մոլեւանդութեան և Գլուխաց գէմ ատելութեան վիճակէն գուրա կենէ, և որուն ըսուի հրապարակաւ և գիրքերու մէջ թէ իրենց կրօնքը ուուտ է և մարդարէնին խաբեքայ մը :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ա. Երուասաղէմայ նորվնափիր Պատարքը մայլաբազաքս բերելու համար որւած հրաւիրակները չորեքշաբթի օրը սրաբաղաքէս ծանրայ երան : Աը յուաց որ մինչև 15-20 օր կը վերտառանան

Ազգակից

արդեօք Տաճկաց բաղմութեանս մը որ հազ
զեւ բազմագարեան մոլեւամնդութեան և
Գիրանիաց դէմ ատելութեան վիճակէն
գուրա կենէ, և որուն ըսուի հրապարա-
կաւ և գիլքերու մէջ թէ իրենց կրօնքը
սուտ է և մարդարէնին խաբեբայ մը:

Ա. Երուսաղէմայ նորվնափի Պատ
արքը մայրագալքո բերելու համար որ
ւած հրաւիրակները չորեքշրթի օրը մ
րաքաղաքէս Ճանրայ ելան. Ալ յուսաց
որ մինչև 15—20 օր կը վերսպառնան

“ Այս է գոնէ քարոզչաց եւտանդը
շափաւողերու համար Տաճկական իշխա-
նութեան վելջին օրեւսձեռք առած միջոց-
ներն արդարացընելու համար տուած բա-
ցատրութիւնը, որ ճշմարտանման հօգմմը
կառնու՝ եթէ հին օրինակներու և հա-
ւանականութեանց լուսով քննուի . Յիշ-
եալ իշխանութիւններն այս գործին մէջ
շահ ունեցող տէրութեանց երեսվոխան-
ներուն իմացուցին թէ որչափ որ թոյլու-
քաղաքականութեան մը հետեւելու ար-
բամագրութիւն մ'ունին, այսու ամենայ-
նիւ պարտական են ցուցըներու այն վը-
տանդը որ կրօնական մնեաւանդութեան
գեռ չպաղած մոխրները խառնելով կը-
նայ ծագիլ .

“ Երկրին ժողովուրդն՝ իր բոլոր զանեցաղութեամբն ու անդգայութեամբն հանեցերձ հետախոյլ է։ Գաղղեց վիլխովիայական գպրացին նման գոլոց մը կաղըըւած է խումբ մը մարդոց մէջ, սրոնք իշրենց առաջնորդ բանած են Ուլման, որուն զիլքը թարգմանուելով յիշեալ խումբին մէջ աղատօրէն կը պարափ։ Արդ մը մարդիկ ալ բողքական շարժման յարեցան, որ արդէն քանի մը հազար հետեւող ունի կըսեն։ Պակայն առաւելնիշդ կըլսոյ ըսել թէ այս նոր ցցցը որոշ և վերջնական կերպարանք մը չունի. վասն վե իւր ծագումը նոյն իսկ խալամութեան կրօնական վերանորոգումն է։ և քարոզիչներն ալ այս պարագայես օգուած քաշեցին զանոնք առաւել ևս լուսաւորելու, և ամեն մէկ գործ

“ Արշակի ժամանակ՝ որ շարժումն աշուանց դժգոհութիւն պատճառելու առաջ տարրուի և ննջնայօժար կերպով քայնուի, վախնալու բանի չկայ. բայց եթէ՝ ուղուի փութացընել այնպիսի անցքեր՝ որոց համար գեռ տաճիկ ժողովուրդը սրատրաստեալ չէ. եթէ ուղղակի քարոզութիւն ընելու և կրօնք տարածելու ձեռք դարձնուի մոլեւանդ կերպով և տանց ժողովրդեան նախասպաշարութեները բանի տեղ դնելու, քարողիչները չեն կրնար իրենց նախասպակին համնիլ. վասն զի այս շարժման արդիւնքը կըլլայ կամ կրօնական ազատութեան և թոյլառութեան սկզբունքը պաշտամնող լուսաւորեալ մասին յաղթուիլը, կամ ուրիշ կերպ փոթորիկ մը. Երդ այս երկուքին ալ առաջքն առնուլ հաւասարապես հարկաւոր է. Մեր ինքնին կրօնական քարոզութեանց չափազանց եռանդին և գործողութեանց փառնոցներուն ախուր փորձը կըլլեցնիք Հնդկաստանի և Բարեկուսոյ վլսոյն մէջ. և ո՞վ կինայ ըսել թէ այս երկիրս մէջ ալ փառնոցն այնչափ մեծ չպար:

Հայութիւնը կատարելին ուշադրութիւնը գրաւուղի շարժման բնութիւնը:
1864 օգոստոս 27 Ն. Ք. Ավելիցի Ալեքսանդր
Ի Կ. Պոլիս գիւղացիքս ։

Հատ անդամը ազգային վանօրէից վեւ
ձակլնկատելով դառն արտունջներ ընելու
հարկադրուած ենք. Այս սրբազն հաս-
տատութիւնները՝ որ մեր արժանայիշատակ
Ա. Նախնիքներէն ազգային լուսաւորու-
թեան միջոց, գիտութեանց և գրականու-
թեան օժեւան ըլլալու սահմանուած են,
իրենց այս աղնիւ նպատակին ծառայելու
համար քիչ շատ միջոց և գիւրութիւն

ներ, թարգմանութիւններ, առախներ,
զուարձալի խօսքեր, պատմութիւններ և
ուրիշ այլ և այլ օգտակար գիտելիքներ։
Գործականներն են ՚ի Ա. Պօլիս, Պ.
Յովեկի Գրաֆաֆեան՝ գրավաճառ ՚ի
Մահմուտ փաշա, Սիկոսիդիս և շքա-
կանները, Ա. Յակոր աղա Յ. Գալէզ
Գրասպարեանց, Խովիր, Հայրապետ աղա
Շահվերիկան։

ձեռութընին ունենալով՝ անդամ՝ ծուրտ-
թեան և անդորդութեան ապաստանու-
րաններ եղած կը թուին. Մեր վանա-
կան կրօնաւորները՝ ցաւօք սրտի կը հար-
կադրինք բաելու, փոխանակ իրենց երա-
նաշնորհ նախանեաց սուրբ հոգևոր վառ-
ելու և ազգին ուսումնական և բարյա-
կան զարգացմանն ապաստաւորելու, անար-
դաբանալի անհօգութեան մը մէջ թմրած
կը խորդան, մինչդեռ ժողովուրդն արդէն
ուսման ու կրթութեան անկշռելի օգուտա-
ները քիչ շատ ճանչելով՝ տմեն տեղ
դորոշներ բանալու կամ դանուածները
ըստ կարի բարեկարգելու, ընթերցարան-
ներ բանալու և ասոնց միջոցաւ ապդին
մատորական մշակութիւնը զարգացնե-
լու հաշմատի.

Ազգային վանուէից այս տիտուր վիճակը ողբացած ժամանակնեան, ոչ սահաւ մը իմաթարութեան առիթ է մեզ՝ «Ավետիք» գաւառաբն Արմաշ գիւղի Ս. Աստվածածնաց հաջակառոր վանուց մէջ այս օրերս ոկասած յառաջադիմական շարժումը տեսնել։ Պատուարժան միաբանութիւնը՝ Սահմանադրութեան 48 յօդուածոյն արքանադրութեանը համեմատ ազգին բարոյական զարգացմանը ծառայելու պարտաւորութիւնն զգալով, ունեցած ընծայարանին վասյ մօտերս տպարան մ'ալ աւելցուց, և անոր առաջնեան երախասյրին ալ ազգին կը մատուցանէ և Յօյս անուն բանասիրական աման գըտավ մը։

Ազգային հանգեւսներէն մէկ քանին
արդէն ծանուցին յիշեալ վանքին մէջ
նոր տպարանի մը հաստատութիւնը . բայց
տուած տեղեկութիւննին թերի ըլլալով ,
սրբաք կը համարինք ծանուցանել թէ
վանքին տպարանը պատուարժան միաբա-
նութեան բաժանորդադրութեամբը հա-
տատուած է , բայ սրում այս օրերս նոյն
վանուց եկեղեցւոյն ՚ի հիմանէ նորոգու-
թեանը պատճառաւ՝ վանքը մեծագու-
մար ծախուց կարօտ ըլլալով , միաբանու-
թիւնն այս սրակասը իր անձնականէն հա-
գանակեր է , խնամքը և ձեռնոտութեամբ
վիճակին առաջնորդ և նոյն հոչակաւոր
վանքին վանահայր Մազաքեան Գեր . Տ .
Ստեփաննոս Ս . Վաքեալիսկովսին :

Քաջայոց ենք որ Արմաշու վահուց
միաբանութիւնն իր այս օգտառէտ ձեռ-
նարկութեամբն ուրիշ վանօրէից նախան-
ձելի օրինակ մը կըլլայ, և իր նորահասաս
տպարանն օր ըստ օրէ շայեկան հրատարա-
կութեամբը զարդացընելով՝ Վզդին և մա-
նաւանդ՝ Ամիոմիգից ընդարձակ դաւա-
սին լուսաւորութեան և յառաջադիմու-
թեան աղբենւը մը կըլլայ: «Ցցոր ՞ մեզի
շատ բանել յուսալկուատյ. Վորդէն իր ա-
ռաջին թերթոմիլ իր խմբադրական հարո-
դութեան չափը ցոյց տուած է, և անշուշտ
հետզետէ լու աղբյն ևս ցցց պիտի առյ
շահաւետ գրութիւններով և մանաւանդ
գաւառին բարօյական զարդացմանը նը-

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

պատառոր յօդուածներով։
Ուստի մեր անկեղչ խնդակցութիւնն
յայսնելով Արմաշու պատուարժան միա-
բանութեան, կը քաջալերենք անոնց այս
օգտաւէտ ձեռնարկութիւնը, և միանդա-
մայն կը հրաւիրենք մեր բարեսէր ազգա-
յինները որ իրենց քաջալերական ձեռըն-

դութեան ենթակաց ըլլալով, գարման
գանելու համար պարաւորեք է Ման-
չեսթերեն Փարփղ երթալու և ինքզինքը
ճարտար բժշկաց խնամոցն յանձնելու ։
Այս պատճառաւ Երկարդունդն ալ
կէս թերթ հանելու հարկադրուեր է ։
—Յունաստանի Ա. · Գէորգ առաջին

թագաւորին Աթէնքի Օսմանեան լիազօր գետպան Պ. Ճ. Գօմիատէսին Ս. Փըռէ չի կարգին մեծ խաչանշանը չնորհեց, երակու կառավարութեանց մէջ բարեկամա-

կան յարաբելութեանց հաստատ մնալուն համար անոր ըրած ջանքը վարձատրելու մօռք :

“Սոյնպէս Աթէնքի օամանեան գես” պահատան առաջին քարտուղար Պ. Փօ թիստէսին ալ նոյն կարգի սպաշտօնատա-

բութեան իսուսանցանը չնորհեց։
— Այլաքաղաքաբիս անդգիտական գետպան
Ա սեմ։ Ալը Հէնրի Պուլվը՝ հնագար-
թի օրը Քիւթէնձեի ճանբոլ Գաղ-
դիա դնուց։

— Շէրիստել Հավասար լրացրին մէջ
կը կարդանց թէ օգոստավառ Խնքակա-
լին հրատան ըսեր է որ Տօլմա-Պահճէի
կայսերական պալատէն մինչեւ Ա. Պօլսոյ
հեռազբատան կայարանը հեռազբատէլ
մը հաստատուի։

— Եղիպատի Բարձր գիտարքացին
բարձրագաղատիս մայն անցեալները Ա. Պօ-
լսէն Վուլսանդրիս գարձած ժամանակ՝
115000 դուրս մայլաքաղաքիս մէտրէ,
մէներուն և թէքէներուն, 92500 դու-
րու և աղ քիսանեսց ապրայ և հրեխ
հիւնանունոյներուն ողբրմութիւն չնորհեց։

— Եղիպատի Ալաքով քաղաքէն եկած
հեռազբատէր մը կը ծանուցանէ, թէ յիշ-
եալ քաղաքին մէջ ՚ի հաշեւ կայսերական
կառավարութեան շինուած զարհառ
քիրովթ մներէն մէ կը՝ Օսման Պատի ա-
նուն անցեալ ուրբաթ լինալով ծովի ի-
շեր է։

Ասկէ զատ փոխազբութեան համար
յիշեալ նաւարանին մէջ շինուած շոգե-
նաւներէն երեքն ալ մօտ օրէն ծովի պի-
տի իշենն եղեր։

— Յունաստանի վայ մօտերս հրատա-
րակութ վիճակագրական տեկներութիւն
մը կը ծանուցանէ թէ Յունաստանի րո-
ւը թագաւորութեան մէջ ընդամենը 64
լուսպիր կը հրատարակաւի։

— Սէլանիկէն օգոստոս 29 թուով

գրուած նաևնի մը բարհուաց, թէ քա-
ղաքէն 42 ժամ հետո Պէտէ ըսուած
քաղաքը՝ որ 18 հազարի չափ ինակիւ ու-
նի մեծադրու մասը յին, անցեալ ուրբաթ-
յունաց թալէն իրիսուան դէմ հրդեհ մը
ենթելով՝ հօվին սասակութեանը պատճա-
ռաւ տուաջքն առնելու ջանքերն առար-
դիւն եւեր, և մինչեւ լոյս հրդեհը ծաւա-
լելով՝ թէ յունաց թալէն ՚ի շրջական-
բով և թէ տեղեւոյն շուկան ամբողջա-
պէս պիտի է, բայց դեռ որչափ վաս-
պատի իշեր է կը վասարի լուսուած համար։

— Կը հունական լուսպիները կը ծանու-
ցանն թէ ոյս օրերս լուսուայի մէջ բա-
րակական ընկերութիւն մը կաղմաներ
է վեց միլիոն 250 000 ֆրանկ դրամազը-
լում՝ իւրաքանչիւր բաժինը 500 ֆրանքի։

— Ենդղական լուսպիները կը ծանու-

ցանն թէ ոյս օրեկան աղակեայ պարա-
գան մէջը պիտի եղած ամեն պիտոյքովն,

այսինքն պանդոկ, վասարան, պարագան,

և այս որոյ արհեստական ջերմու-

թեան մը շինելու, պակէս զի վաճառա-
կանի նաւուց և շոգենաւուց պէտք եղած

նորոգութիւնն հօն իշենն այսու հետեւ։

— Ենդղական լուսպիները կը հունա-
կար ամեն թարմ պահէլու հետեւալ
ամենապարզ միջոցը կը հրատարակէ։

— Ենդղական լուսպիները շինուած մը

լուսուալով՝ նաւարկէլ պիտի ընեն։ Ար-
և ի թէ այս արտօնութիւնն սասացող մի-
լի երեւթեանց կողմէն արդէն քանի մը
հարապակեաներ զիսկուեր են Քիւչէնք
շէքմէնէ, որպէս զի պէտք եղած զինու-
թիւններ իւրաքանչիւր կը միջոցը կը ծանու-

ցանն թէ ամեն սասինամի թրափանաւոր-
ներն օգտակար կիմայ մը դանինն հօն, վո-
խանակ մեծ ծախը լնելով՝ Կիսա, Պիո-
րէնցա և այլ քաղաքներ երթայու և այն
տեղերու անիործ բժշկաց ինքնինքին յանձ-
նելու։

— Գաղղիական լուսպիր մը՝ կաթը եր-
կար ամեն թարմ պահէլու հետեւալ
ամենապարզ միջոցը կը հունակարէ։

— Ենդղական լուսպիր շինուած մը

լուսուալով՝ անուածական գրամագլուխ-
ութիւններ ու աղքատութութիւնն իւր օ-
րական վասակէն ամեն որ 10 կամ 20
լուսուալ աւելցնելով կը սանի կը ձգէ, և
նոյն սասակէ շնչու շահու գրամագլուխ,
և միւ կորմանն շահը վան աւելնալով, ժա-
մանակէ մը եւեւ բաւական մեծ զումոր
մը կը լուսուալ այն իւրեղ գործաւորներուն
և անոնց ժամանակաց ապաշտով մը կը պատ-
րաստէ։

— Ենդղական լուսպիր մը կը ծանու-
ցանն թէ քանի մը տարի առաջ լուսու-
ալութիւն ունեցող Տէ յու Ա առ բուուած
ապաստի ցեղերը զաղերու համար՝ Հա-
ման մը յիշելու գործաւորներուն գր-
նաց, անէց ալ մամաւուր պաշտօնով մը
թալունուց պիտի երթայ եղեր։

— Հալէպէն կը զիսն թէ յիշեալ քա-
ղաքէն անուած չափ հրեխ կայսերական
գործաւորներ մէջ անձեւախաւն մը կը լու-
սուալ առ այն իւրեղ գործաւորներուն
և անոնց ժամանակաց ապաշտով մը կը պատ-
րաստէ։

— Ենդղական լուսպիր մը կը ծանու-

ցանն թէ քանի մը տարի առաջ լուսու-
ալութիւն ունեցող Տէ յու Ա առ բուուած
ապաստի ցեղերը զաղերու համար՝ Հա-
ման մը յիշելու գործաւորներուն գր-
նաց, անէց ալ մամաւուր պաշտօնով մը
թալունուց պիտի երթայ եղեր։

— Ենդղական լուսպիր մը կը ծանու-

ցանն թէ քանի մը տարի առաջ լուսու-
ալութիւն ունեցող Տէ յու Ա առ բուուած
ապաստի ցեղերը զաղերու համար՝ Հա-
ման մը յիշելու գործաւորներուն գր-
նաց, անէց ալ մամաւուր պաշտօնով մը
թալունուց պիտի երթայ եղեր։

— Ենդղական լուսպիր մը կը ծանու-

ցանն թէ քանի մը տարի առաջ լուսու-
ալութիւն ունեցող Տէ յու Ա առ բուուած
ապաստի ցեղերը զաղերու համար՝ Հա-
ման մը յիշելու գործաւորներուն գր-
նաց, անէց ալ մամաւուր պաշտօնով մը
թալունուց պիտի երթայ եղեր։

— Ենդղական լուսպիր մը կը ծանու-

ցանն թէ քանի մը տարի առաջ լուսու-
ալութիւն ունեցող Տէ յու Ա առ բուուած
ապաստի ցեղերը զաղերու համար՝ Հա-
ման մը յիշելու գործաւորներուն գր-
նաց, անէց ալ մամաւուր պաշտօնով մը
թալունուց պիտի երթայ եղեր։

— Ենդղական լուսպիր մը կը ծանու-

ցանն թէ քանի մը տարի առաջ լուսու-
ալութիւն ունեցող Տէ յու Ա առ բուուած
ապաստի ցեղերը զաղերու համար՝ Հա-
ման մը յիշելու գործաւորներուն գր-
նաց, անէց ալ մամաւուր պաշտօնով մը
թալունուց պիտի երթայ եղեր։

— Ենդղական լուսպիր մը կը ծանու-

ցանն թէ քանի մը տարի առաջ լուսու-
ալութիւն ունեցող Տէ յու Ա առ բուուած
ապաստի ցեղերը զաղերու համար՝ Հա-
ման մը յիշելու գործաւորներուն գր-
նաց, անէց ալ մամաւուր պաշտօնով մը
թալունուց պիտի երթայ եղեր։

— Ենդղական լուսպիր մը կը ծանու-

ցանն թէ քանի մը տարի առաջ լուսու-
ալութիւն ունեցող Տէ յու Ա առ բուուած
ապաստի ցեղերը զաղերու համար՝ Հա-
ման մը յիշելու գործաւորներուն գր-
նաց, անէց ալ մամաւուր պաշտօնով մը
թալունուց պիտի երթայ եղեր։

— Ենդղական լուսպիր մը կը ծանու-

ցանն թէ քանի մը տարի առաջ լուսու-
ալութիւն ունեցող Տէ յու Ա առ բուուած
ապաստի ցեղերը զաղերու համար՝ Հա-
ման մը յիշելու գործաւորներուն գր-
նաց, անէց ալ մամաւուր պաշտօնով մը
թալունուց պիտի երթայ եղեր։

— Ենդղական լուսպիր մը կը ծանու-

ցանն թէ քանի մը տարի առաջ լուսու-
ալութիւն ունեցող Տէ յու Ա առ բուուած
ապաստի ցեղերը զաղերու համար՝ Հա-
ման մը յիշելու գործաւորներուն գր-
նաց, անէց ալ մամաւուր պաշտօնով մը
թալունուց պիտի երթայ եղեր։

— Ենդղական լուսպիր մը կը ծանու-

ցանն թէ քանի մը տարի առաջ լուսու-
ալութիւն ունեցող Տէ յու Ա առ բուուած
ապաստի ցեղերը զաղերու համար՝ Հա-
ման մը յիշելու գործաւորներուն գր-
նաց, անէց ալ մամաւուր պաշտօնով մը
թալունուց պիտի երթայ եղեր։

— Ենդղական լուսպիր մը կը ծանու-

ցանն թէ քանի մը տարի առաջ լուսու-
ալութիւն ունեցող Տէ յու Ա առ բուուած
ապաստի ցեղերը զաղերու համար՝ Հա-
ման մը յիշելու գործաւորներուն գր-
նաց, անէց ալ մամաւուր պաշտօնով մը
թալունուց պիտի երթայ եղեր։

— Ենդղական լուսպիր մը կը ծանու-

ցանն թէ քանի մը տարի առաջ լուսու-
ալութիւն ունեցող Տէ յու Ա առ բուուած
ապաստի ցեղերը զաղերու համար՝

